

Monumentnummer*: 522992

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 22 april 2002
Kadaster deel/nr 82965/68

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Nijmegen	Nijmegen	Gelderland					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
van Trieststraat	14			6512 CX	Nijmegen		
Keizer Karelplein	19			6511 NE	Nijmegen		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Nijmegen	B				3924		
Nijmegen	B				6371		

Omschrijving**

Inleiding

De KATHOLIEKE ST. JOSEPHKERK met HEK is in 1909 gebouwd aan het Keizer Karelplein, naar ontwerp van de architect B.J. Claase. Het ontwerp dateert van 1907. Claase was onder meer ook als opzichter betrokken bij de bouw van het Canisiuscollege, ontworpen door de Haagse architect Nicolaas Molenaar.

Het Keizer Karelplein en de singels rond de binnenstad zijn kort na 1880 tot stand gekomen, toen door het opheffen van de status van Nijmegen als vestingstad de wallen rond de stad konden worden gesloopt en de stad kon worden uitgebreid. Plein en singels zijn de belangrijkste onderdelen van de toen tot stand gekomen riante en zeer royale stadsuitleg. Aan het plein verschenen naast de Josephkerk ook het concertgebouw de Vereniging en gebouwen van de Katholieke Universiteit. Later is daar de schouwburg aan toegevoegd.

Uit 1887 dateert een ontwerpschets van de Molenaar voor een grote neogotische kerk. Deze kerk is er aan het Keizer Karelplein nooit gekomen. Op een deel van het terrein aan het plein is wel een kleine (tijdelijke) kerkvoorziening gerealiseerd. Pas in 1909 verrees de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

neoromaanse kerk van Claase, bedoeld als hulpkerk voor de naar ontwerp van Molenaar gerealiseerde neogotische kerk aan de Molenstraat. Het ontwerp van Claase, geïnspireerd door de Nederrijnse Romaanse kerkenbouw, was duidelijker bescheidener van opzet dan het plan van Molenaar, maar de situering was meer verankerd in de bebouwingsstructuur van het plein.

Omschrijving

De St. Josephkerk is een driebeukige kruisbasiliek op bijna vierkant grondplan met een achzijdige kruisingstoren. Het bouwvolume is symmetrisch, afgezien van de sacristie aan de zuidoostzijde. De monumentale ingangsegevel bevindt zich aan de noordzijde, gericht naar het Keizer Karelplein, en wordt geflankeerd door twee vierkante torens. Aan de koorzijde bevinden zich drie halfronde absiden. De gevelvlakken zijn op vele plaatsen sterk geled door pilasters, rondboognissen, (klimmende) boogfriezen en tandlijsten. De opzet van de kerk vertoont byzantijnse invloeden, de architectuur is neoromaans. De kerk is gemetseld in baksteen en heeft accenten, zoals aanzet- en sluitstenen, waterlijsten, afzaten en venstertraceringen in natuursteen.

De VOORGEVEL wordt gedomineerd door een dubbele ingang onder een grote rondboog, de twee entreepartijen worden gescheiden door een zware hardstenen zuil en worden ieder voor zich ook weer ontlast door een rondboog. De boogvelden zijn beschilderd met religieuze voorstellingen. Boven de entree bevat de gevel een groot half rond beëindigd venster.

Het INTERIEUR heeft gestucte wanden en deels een lambrisering van tegels. Het koor bevat muurschilderingen en enige glas-in-loodvensters van Joep Nicolas uit de periode 1926-1928. Van de hand van Jan Toorop is het zogenaamde Apostelvenster in het oostelijke transept, daterend uit 1915. Het tegenoverliggende venster is van de uit het Duitse Kleef afkomstige glazenier Wilhelm Derix. Het tabernakel is ca 1930 vervaardigd door het Utrechtse atelier Brom.

Het interieur is bij de laatste restauratie sterk gewijzigd, waarbij vloer en banken zijn verwijderd en vervangen.

In de as tussen de hoofdingang van de kerk en het Keizer Karelplein bevindt zich een neogotisch smeedijzeren HEKWERK.

Waardering

Katholieke kerk uit 1909 van B.J. Claase, met hekwerk.

- Architectuurhistorische waarden: de St. Josephkerk is een creatie van de verder vrij onbekende architect B.J. Claase. Van hem zijn in Nijmegen slechts enkele woonhuisontwerpen bekend. In het overwegend door neogotische kerken gedomineerde hart van de stad is deze neoromaanse kerk een uitzondering. De kerk valt op door esthetische kwaliteiten, heeft gave verhoudingen en een bijzondere detaillering in vormgeving en materiaalgebruik. Het exterieur van de kerk is geheel gaaf. De kerk bevat bijzondere onderdelen in het interieur, dat ondanks de wijzigingen van hoge architectuur- en kunsthistorische waarde is.

Hoewel de stad Nijmegen in de late negentiende en vroeg twintigste eeuw een hoge concentratie aan religieuze gebouwen en complexen kende, waaronder kerken, en daar zelfs landelijke bekendheid aan ontleende, is dit aantal inmiddels sterk gedaald. Met name geldt dit de in en direct rond de binnenstad gelegen kerken als gevolg van het bombardement in de Tweede Wereldoorlog. Deze kerk vormt een van de zeer weinige, zeker voor wat betreft het exterieur, gaaf bewaarde kerken rond de binnenstad. Architectuurhistorisch is de toegepaste bouwstijl in Nijmegen eveneens een zeldzaamheid.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- Cultuurhistorische waarden: de St. Josephkerk is van grote waarde voor de religieuze en algemene ontwikkeling van de stad Nijmegen en vormt nog een intact en functioneel onderdeel uit deze geschiedenis. Door de situering vormt de kerk een duidelijk herkenbaar en oorspronkelijk onderdeel van de 19de eeuwse stadsuitbreiding.
- Stedenbouwkundige- en ensemblewaarden: hoewel de situering niet meer geheel gaaf is, de entree is door nieuwbouw ingeklemd en wat achteraf komen te liggen, is de aanleg nog wel aanwezig. De kerk is ondanks die wat afgelegen ligging nog steeds een van de gebouwen die het sterkst de ronde vorm van het plein ondersteunt. De kerk vormt een ensemble met de naastgelegen, tot wijkgebouw omgebouwde, voormalige kapel.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Voorwerpen op pleinen en dergelijke	Erfscheiding(D)	Hek
Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Kerk